

Total No. of Printed Pages—7

1 SEM TDC GERD (CBCS) GE 1

2 0 2 1

(March)

RURAL DEVELOPMENT

(Generic Elective)

Paper : GE-1

(**Fundamentals of Rural Development**)

Full Marks : 80

Pass Marks : 32

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

1. তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা/উত্তৰ লিখা :

1×8=8

Choose the correct answer/Answer the following questions :

- (a) আৰ্থিক উন্নয়নৰ এটা সূচক উল্লেখ কৰা।

Mention an indicator of economic development.

- (b) গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ এটা অন্তৰায় উল্লেখ কৰা।

State one constraint of rural development.

(c) অনুন্নত অর্থনীতি এখনৰ বৈশিষ্ট্য হৈছে

An underdeveloped economy is characterised by

- (i) উচ্চ জনমূৰি প্রকৃত আয়
high per capita real income
- (ii) শ্রম শক্তিৰ এক বৃহৎ অংশ সেৱা খণ্ডত জড়িত
large portion of labour force in the service sector
- (iii) মূলধনৰ কম পৰিমাণৰ উৎপাদনশীলতা
low-level of productivity of capital
- (iv) ওপৰৰ এটাও নহয়
None of the above

(d) তলৰ কোনটোৰ লগত লিবিচৰ তত্ত্বটো জড়িত?

Lewis theory is related to

- (i) শ্রমৰ অপৰিসীম যোগান
unlimited supply of labour
- (ii) সুৰম উন্নয়ন কৌশল
balanced growth strategy
- (iii) অসম উন্নয়ন কৌশল
unbalanced growth strategy
- (iv) উদ্ভাৱন
innovation

- (e) তলৰ কোনটো তত্ত্ব/আৰ্হিত কোৱা হৈছে যে শ্ৰম শক্তিৰ সদস্যসকলে নগৰ অঞ্চলৰ আয় প্ৰত্যাশাৰ লগত গ্ৰাম্য অঞ্চলত প্ৰৰ্তিত গড় আয় তুলনা কৰে?

Which of the following theories states that members of the labour force compare the expected income in the urban area with the prevailing average rural income?

- (i) Nurkseৰ তত্ত্ব

Nurkse's theory

- (ii) Harris-Todaroৰ আৰ্হি

Harris-Todaro model

- (iii) Fei-Ranisৰ আৰ্হি

Fei-Ranis model

- (iv) ওপৰৰ এটাও নহয়

None of the above

- (f) গ্ৰাম্য দৰিদ্ৰতাৰ এটা কাৰণ লিখা।

Write one cause of rural poverty.

- (g) ক্ষুদ্ৰবিত্ত ব্যৱস্থাটো কোনে প্ৰৰ্তন কৰিছিল?

Who pioneered the microfinance system?

(h) তলৰ কোনটো দিশ মানৱ উন্নয়ন সূচকৰ লগত জড়িত নহয় ?

Which of the following aspects is not related to human development index?

(i) শিক্ষা

Education

(ii) স্বাস্থ্য

Health

(iii) জনমূৰি প্ৰকৃত আয়

Per capita real income

(iv) নিযুক্তিৰ হাৰ

Employment rate

2. তলৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা (প্ৰতিটো 100 শব্দৰ ভিতৰত) :

4×4=16

Write short notes on any *four* of the following (within 100 words each) :

(a) ল'ৰেঞ্জ বেকা আৰু গিনি গুণকৰ ব্যৱহাৰ

Use of Lorenz curve and Gini coefficient

(b) গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ পৰিধি

Scope of rural development

(c) গান্ধীজীৰ গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ আৰ্হি

Gandhian model of rural development

(5)

(d) ভাৰতবৰ্ষত গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ তাৎপৰ্য

Significance of rural development
in India

(e) বহনযোগ্য গ্ৰাম্য উন্নয়ন

Sustainable rural development

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা (প্ৰতিটো 500 শব্দৰ ভিতৰত) :

Answer the following questions (within 500 words
each) :

3. (a) আৰ্থিক বৃদ্ধি আৰু আৰ্থিক উন্নয়নৰ মাজৰ পাৰ্থক্য
বিপ্লেষণ কৰা। মানৱ উন্নয়ন সূচকে কেনেদৰে উন্নয়নৰ
স্তৰ পৰিমাণ কৰিব পাৰে? 4+7=11

Describe the difference between
economic growth and economic
development. How can human
development index measure the stage
of development?

অথবা /Or

- (b) দৰিদ্ৰতা, অসমতা আৰু সামাজিক কল্যাণৰ মাজৰ সম্পৰ্ক
আলোচনা কৰা। 11

Discuss the relationship between
poverty, inequality and social welfare.

4. (a) গ্ৰাম্য অনগ্ৰসৰতাৰ কাৰণবোৰ আলোচনা কৰা। গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ বাবে ল'ব পৰা পদক্ষেপবোৰ উল্লেখ কৰা।

7+4=11

Discuss the causes of rural backwardness. Mention the steps that can be taken for rural development.

অথবা /Or

- (b) ব'ৰ্জেনষ্টেইন ব'ডানৰ উন্নয়ন তত্ত্বটো আলোচনা কৰা। এই তত্ত্বৰ সীমাবদ্ধতাসমূহ কি?

8+3=11

Discuss the development theory of Rosenstein-Rodan. What are the limitations of the theory?

5. (a) নাৰ্কচে আগবঢ়োৱা উন্নয়ন তত্ত্বটোৰ এক সমালোচনাত্মক বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱা।

12

Critically describe the development theory given by Nurkse.

অথবা /Or

- (b) সম্প্ৰসাৰিত আৰু পশ্চাদ্মুখী পৰিণামৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত মিৰ্ডালৰ তত্ত্বটো সমালোচনাসহ আলোচনা কৰা।

12

Critically discuss Myrdal's theory based on spread and backward effects.

6. (a) গ্ৰাম্য উন্নয়নত মানৱ সম্পদৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা। নিযুক্তিহীনতাই গ্ৰাম্য উন্নয়নক কেনেদৰে প্ৰভাৱিত কৰে?

7+4=11

(7)

Discuss the role of human resources in rural development. How can unemployment affect rural development?

অথবা /Or

- (b) ছদ্মবেশী নিবনুৱা কি? ছদ্মবেশী নিবনুৱা সৃষ্টিৰ কাৰণবোৰ ব্যাখ্যা কৰা। এই সমস্যা সমাধানৰ উপায় আগবঢ়োৱা। 2+5+4=11

What is disguised unemployment? Analyze the reasons for disguised unemployment. Suggest the measures for solving this problem.

7. (a) চীন আৰু ভাৰতবৰ্ষৰ গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ এক তুলনামূলক আলোচনা কৰা। 11

Make a comparative analysis of rural development in India and China.

অথবা /Or

- (b) গ্ৰাম্য উন্নয়নৰ বাবে ভাৰতত গ্ৰহণ কৰা পদক্ষেপসমূহ আলোচনা কৰা। 11

Discuss the steps taken in India for rural development.
